

μὲν 12 δρ. ἔμπαιναν εἰς μίαν σακκοῦλαν, αἱ δὲ ἄλλαι δώδεκα εἰς ἄλλην σακκοῦλαν.

Κατόπιν τῶν παραστάσεων τοῦ κ. Στεφάνου, πολλοὶ μετὰ τῶν ἀπορωτέρων μάλιστα ἀρνηθέντες νὰ πληρώσουν 25 δρ. ἐδάρησαν ἀνηλεῶς.

13) Ὁ ἐνωμοτάρχης καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν χωροφύλακες, λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς καταστάσεως τῆς χωροφυλακῆς, ἐφάρθησαν σχετικῶς καλὰ.

14) Ἰερεῖς; ἔλθων νὰ ἐνταφίσῃ τὸν ἐν τῷ Λοιμοκαθαρτηρίῳ, ἂν ἐνθυμεῖσθε, ἀποθανόντα, ἀφοῦ ἔκανε τὸ χρέος του, ἰδὼν ὅτι λαὸς πολὺς ἐν τῷ νησοδρίῳ, ἔβαλε τὸ πετραχῆλί του, ἔδωκε τὸν σταυρὸν εἰς ἓνα φύλακα, αὐτὸς δὲ λαβὼν τὴν ἁγίαστοῦρα ἡγίαζε καὶ ἡργυρολόγει· ἀφοῦ δὲ ἔμεινε 3 ἡμέρας ἐν τῷ Λοιμοκαθαρτηρίῳ, πέρασε εἰς τὴν ξηρὰν σὺν δεκάrais καὶ φράγκοις τὰ ὅποια ἐσύναζε.

15) Γάλλοι μηχανικοὶ ἐκ τῶν τοῦ Ἰσθμοῦ, ἦλθον νὰ ἴδωσι φίλον των, μεθ' ὃν ἦλθον εἰς ἐπαφὴν. Ὁ ἐπιστάτης ἐννοοῦσε νὰ τοὺς ἀφίσῃ νὰ ἐλευθερωκοινωνήσωσιν· ἀλλ' οἱ ἐν τῇ καθάρσει ἔκκαμαν διαδήλωσιν καὶ ἡ ἑλληνικὴ εὐφυΐα ἐθριάμβευσεν. Εἰς δηλαδὴ τῶν ἐν τῇ καθάρσει, παραλαβὼν καὶ τὸν ἐπιστάτην, ὅστις ἐπέμενεν ὅτι δὲν ἦλθον εἰς ἐπαφὴν, ἐρωτᾷ τοὺς Γάλλους:

— Μία φορὰ δὲν πιάσατε τὸ χέρι τοῦ φίλου σας, ὅχι δύο; Γαίτί, ἂν ἦνε μιά φορὰ δὲν πειράζει.

Καὶ οἱ μηχανικοὶ συλληφθέντες εἰς τὴν παγίδα ἀπήντησαν: Μάλιστα, μιά φορὰ.

Καὶ τότε μόλις ὁ ἐπιστάτης ἐπέισθη νὰ τοὺς κρατήσῃ.

16) Ὁ εὐρωπώλης ἀφοῦ ἔκαμε τὴν δουλειά του κάμπουσας μέραις, ἔγινε καὶ αὐτὸς ἄφαντος.

17) Τὸ σκάνδαλον τῆς οἰκογενείας Χωρέμη, ἣν ἡκολούθει Μιταράκης. Αὕτη ἔκαμνεν ἀθαρσίαν εἰς γωνίαν ἐν τινὶ ἀτμοπλοίῳ τοῦ Γουδῆ. Ὁ κ. ἐπιστάτης λοιπὸν τῆς ἐπέτρεψε ἐλευθέρως λεμβοδρομίας καὶ προσορμίσαις πότε εἰς Δαφνί, πότε εἰς Ἀμπελάκι, ἐπειδὴ ἦσαν ὁμογενεῖς καὶ δὲν μπορούσαν νὰ στενοχωρηθοῦν.

Ὁ Μηταράκης ἐρωτώμενος ἀπάντηα:

— Ἀφοῦ ἔχω τὴν κίτρινη σημαία, ὅπου θέλω πηγαίνω.

— Τότε, χριστιανέ, τοῦ ἀπάντησαν οἱ ἐν τῇ καθάρσει, πῶς δὲν πηγαίνει καὶ σὸ Φάληρο μὲ τὴν σημαία σου;

Ὁ ἐπιθεωρητὴς Τσῆτσος ἐπέδειξε τὸ ἔγκλημα αὐτὸ καὶ εἰς τὸν ἀρχιτράν κ. Σοῦτσον, μηδὲν δυστυχῶς ἐνεργήσαντα.

18) Ἐφείλκυσαν τὰς συμπαθείας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὸν θαυμασμόν τῶν ἐν τῇ καθάρσει τὸ ἀπόσπασμα τῶν πυροσβεστῶν, ὃ τε ἀξιοματὶ κ. Κρίτσος; οἱ ὑπαξιωματικοί, καὶ οἱ ἄνδρες. Γεῖά σας πυροσβεστόπουλα.

19) Ὁ ἱατρός εἰς τὰ τελευταῖα ἐπρότεινε νὰ γίνῃ ἱεραὸς ὑπὲρ τοῦ ἐπιστάτου, ὡς ἐνδείξεις εὐγνωμοσύνης, καὶ ὁ κ. Στεφάνου ὑπεστήριξε τὸν πρύτανιν, εἰς ἐνδείξιν ὅτι θὰ ἐφυλακίζετο καὶ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ κάποιον 'ς τὴν φυλακὴν.

20) Θερμὰς εὐχαριστίας τῶν ἐν τῇ καθάρσει εἰς τὸν κ. Στεφάνου φανέντα ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ διὰ τῶν ἐπαυλιμμένων πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τηλεγραφημάτων συντελεστικώτατον.

21) **Συμπέρασμα** τοῦ δόντος ἡμῖν τὰς πληροφορίας: Νὰ παύσουν τὰ λοιμοκαθαρτήρια, διότι ἂν εἶχαμεν χολέρα ἡμεῖς πρῶτοι θὰ τὴν εἶχατε σεῖς· καὶ ἀφοῦ σκοπὸς τοῦ συσταθέντος οὐδεὶς ἄλλος ὑπῆρξεν ἢ τὸ νὰ ἐγκληματίσουν καὶ νὰ ὤρηνθουν καμμίαι εἰκοσαριά πρόσωπα.

Ταῦτα ἐγένοντο ὑπὸ τὴν σεβαστὴν αἰγίδα Βασιλείδου τοῦ ὑφυπουργοῦ καὶ Λομβάρδου τοῦ ὑπουργοῦ.

ΤΑ ΕΝ ΚΡΗΤΗΙ

(ΕΙΔΙΚΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΝ ΜΑΣ)

Χανία, 17 Ἰουλίου.

Συνδιελεγόμην πρὸ τινων ἡμερῶν μεθ' ἐνὸς ὀπλαρχηγοῦ τῆς ἡρωϊκῆς ἐπαρχίας Σελίνου, διατελέσαντος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς ἀνώτερα πολιτικὰ ἀξιώματα ἐν Κρήτῃ. Πολ- λάκις, μοὶ εἶπεν, ἔσχεν ἀφορμὴν νὰ ἐλέγξῃ τὸν Διοικητὴν διὰ τὴν παλινβούλιαν του καὶ νὰ τῷ εἴπῃ λόγους πικροῦς: «Ἐξοχώτατε» τῷ ἔλεγε, «δὲν ἀκούετε πόσα καταβοῶσιν ἐναντίον σας; διατί διὰ τῆς διπροσωπίας σας δίδετε ἀφορμὴν εἰς παράπονα καὶ ἐπιτείνετε τὴν καθ' ὑμῶν καταφω- ράν;» «ὦ!» ἀπήντα μετὰ εἰρωνικοῦ μειδιήματος ὁ κ. Φω- τιάδης «ἐγὼ εἰμαι διπλωμάτης καὶ δὲν δίδω προσοχὴν εἰς ὅσα φωνάζει ὁ κόσμος· ἀκολουθῶ τὸν Μακιαβέλην!» «Ὡστε τὸ ἰδανικὸν τοῦ Διοικητοῦ μας ἐν τῇ πολιτείᾳ εἶνε ὁ Ἡγεμὼν τοῦ Μακιαβέλη, ὡς ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ ἰδίου μαν- θάνομεν.

Λοιποῦμαι, διότι δὲν ἔσχον μέχρι τοῦδε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναγνώσω τὸ βιβλίον τοῦ ἱταλοῦ συγγραφέως, ἀφοῦ ὅμως ὁ Διοικητὴς μας ἀκολουθεῖ τὰς συμβουλὰς του, δύναμαι νὰ ἀ- ναπληρώσω τὴν ἔλλειψίν μου ταύτην μελετῶν ἐπισταμένως τὴν πενταετὴ διοίκησιν τοῦ κ. Φωτιάδου ἐν Κρήτῃ. Καὶ λοι- πὸν ἡ διοίκησις αὕτη ὠφέλησε τὸν κ. Φωτιάδην 18,000 λίρ. τουρκικὰς, ἅς τινας κατέβαλεν αὐτῷ ἡ Κρήτῃ ὡς μισθός· ἀντὶ τούτων ὁ ἐπαδὸς τοῦ Μακιαβέλη προτεπάθησε νὰ μᾶς κληροδοτήσῃ τὴν διχόνοιαν καὶ τὴν πολιτικὴν ἐξαχρείωσιν. Δι' ἐπουσιωδῶν παραχωρήσεων, διὰ τῆς παροχῆς θέσεώς τι- νος, διὰ λόγων αἰμύλων μεθ' ὑποκριτικοῦ πόνου ὑπὲρ τῆς Κρήτης ἐκφερομένων, διὰ τῆς ἀνακινώσεως ζητημάτων ἀ- σημάτων, ἐπαρχιακῶν, ἡγωνίζετο νὰ κρατῇ τοὺς Κρήτας ἀ- φωσιωμένους εἰς αὐτὸν καὶ τὴν τυραννικὴν ἀρχήν, νὰ τοὺς ἔχῃ διηρημένους μεταξύ των καὶ ἀλληλοτρωγομένους, νὰ δη- λητηριάξῃ τὴν καρδίαν των καὶ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ λησμονή- σωσι τοὺς προαιωνίους πόθους καὶ τὰ ὄνειρά των. «Ἄν γείνη ἐπανάστασις», ἔλεγε ποτε μετὰ προσποιήτου ἐνθουσιασμοῦ πρὸς ἄτομον, οὗτινος ἐγίνωσκε τὴν πρὸς τὴν Κρήτην στοργήν, «καὶ ἐγὼ θὰ γείνω ἀρχηγός». Συγχρόνως δὲ κατήγγελλεν εἰς τὴν Πύλιν τὰ αἰτήματα τῶν Κρητῶν, ὡς σκοποῦντα τὴν βαθμιαν ἐν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔθνεσιν. «Ὅτε εἶδεν ὅτι τὸ βα- κουφικὸν ζήτημα ἔμελλε νὰ γεννήσῃ αὐτῷ πράγματα, ἔλεγε μετὰ στεναγμοῦ πρὸς τοὺς παρουσιασθέντας αὐτῷ χριστια- νοὺς βουλευτάς: «Ἐγετε δίκαιον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ βλέπω· μήπως ἐγὼ δὲν συμπαθῶ πρὸς σᾶς; ἀλλὰ τὰ ζητή- ματα δὲν λύονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· (διὰ τῆς ἀρνήσεως τῆς βακουφικῆς δεκάτης) χρειάζεται ὑπομονή». καὶ ὁ μὲν Διοικητὴς ὀλίγῳ ὕστερον ἐγένετο διαπρύσιος ὑπέρμαχος τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἔθνατος, τὰ πράγματα δὲ ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὁ τρόπος, ὃν οἱ Κρήτες ἐξελέξαντο, εἶνε ὁ τελεσφορώτερος. Καὶ εἰς κουμπαραῖς δὲ δὲν ἀπηξίωσε νὰ κατέλθῃ διὰ τῶν υἱῶν του ὁ εὐγενὴς διπλωμάτης μετὰ χωρικῶν, οὓς ἐνδομύ- χως θὰ θεωρῇ ὡς ἀξέστοιχους.

Ζητήματα τοπικὰ, προκαλοῦντα ἔριδας μεταξύ τῶν δια- φώρων ἐπαρχιῶν, ἡγεῖρε πολλὰ, ὅσάκις ἐβλεπεν ὅτι ἡ μετὰ τῶν χριστιανῶν σύμπνοια ἡπείλει νὰ δυσχεράνῃ τὴν θέσιν του. Ἐνθυμοῦμαι πρὸ 2 ἐτῶν εὐρισκόμην πάλιν ἐνταῦθα. Ἐ- χήρουν ἡ ἐπισκοπὴ Κυδωνίας καὶ Ἀποκωρώνου· τῇ Διοικη- τικῇ ἐπιτροπῇ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος εἰς Σφακιώτης, χωρὶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει αἱ εὐχαὶ τοῦ λαοῦ τῶν δύο ἐπαρχιῶν, τοσοῦτον δὲ ἐπετάθη τότε ἡ ἐπαρχιακὴ ἀντιζηλία, ὥστε μι-

κροῦ δεῖν ἐμφύλιοι συγκρούσεις; ἐξερρήγνυντο μεταξύ Σφακιωτῶν ὑποστηριζόντων τὸν ἐπίσκοπον καὶ Κυδωνιατῶν καὶ Ἀποκωρωνιωτῶν ἀποκρουόντων αὐτόν. Προϋλήθη ὁ κίνδυνος τότε χάρις εἰς τὴν σύνεσιν τῶν προσχόντων, ἀλλ' ὁ Διοικητὴς ἐπειράθη καὶ ἐσχάτως νὰ φέρῃ εἰς τὸ μέσον τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ ἔκτοτε κρατεῖ ἐκκρεμές. Τῷ ἐδόθη ὁμως νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐν ταῖς σημεριναῖς κρίσεσιν περιστάσεσιν, ὅτε οἱ Κρήτες σκέπτονται περὶ ἄλλων σπουδαιοτέρων, δὲν ἔχουσι καιρὸν νὰ ἀσχολῶνται περὶ ἐπισκόπων.

Ἐν γένει ἡ χριστιανικὴ διοίκησις τῶν τελευταίων πέντε ἐτῶν κατ' οὐδὲν συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ τόπου μας, οὐδὲν ἄλλο δὲ εἶνε ἢ σειρὰ ἀδιάκοπος ἀπογοητεύσεων, διαψεύσεων ἐλπίδων, ἃς οἱ ἐν Κρήτῃ φιλοπάτριδες ἐπ' αὐτὴν ἐστήριζαν. Ἦλπισαν οἱ ὑπὲρ τῆς τελευταίας πολιτικῆς μεταβολῆς ἐργασθέντες πατριῶται, ὅτι ὑπὸ τὴν αἰγίδα Ἑλλήνων διοικητοῦ τὰ σπέρματα ἐλευθερίας, ἃτινα ἡ Κρήτῃ ἐκτίσαστο περιθάλπομενα θὰ ἀνεπτύσσοντο βαθμιαίως καὶ θὰ ἐτελειοποιούντο, ἐν αὐτοῖς δὲ ἡ πατρίς των θὰ εὕρισκε σχετικὴν τινα γαλήνην μετὰ τοσαύτας θυέλλας, μέχρις οὗ ἄνεμος οὐριος πνεύσας ὠθήσῃ αὐτὴν εἰς τὸν ἀσφαλὴ τῆς πλήρους ἐλευθερίας λιμένα. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου ὁ Κρῆς πατριώτης μετ' ἄλλους βαθυτάτου βλέπει σήμερον, ὅτι ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπελάμβανεν θησαυρὸν πολύτιμον, ἦσαν μαῦροι ἄνθρακες. Βλέπει ὅτι ἐκεῖ ὁπόθεν ἀνέμενεν ἀγάπην, εὕρισκε νῦν ἐγωϊσμόν, ἐκεῖ ὁπόθεν προσεδόκα μέριμναν εἰλικρινῇ ὑπὲρ τῆς πατρίδος του, ἀπαντᾷ ἰδιοτέλειαν, ἐκεῖ ὁπόθεν ἤλπιζε περιφρούρησιν τῶν ἐλευθεριῶν του καὶ ὑποστήριξιν ἐν τῇ πρὸς τὴν πρόοδον τάσει, εὕρισκε ὄργανον τῶν τυράννων του καὶ πηγὴν πολιτικῆς διαφθορᾶς καὶ ἠθικοῦ ἐξευτελισμοῦ.

Ἐπεζητήθη ἐνταῦθα καὶ ἐπετεύχθη κατὰ τὸ 1878 αὐτοδιοικήσεις. Σήμερον, λέγουσιν οἱ, διοικούμεθα μόνοι μας, δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν παράπονα. Τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν· ἔχομεν ἀληθῶς διοικητὰς, ἐπάρχους καὶ ἐν γένει ὑπαλλήλους διοικητικούς, δικαστικούς, οἰκονομικούς, ἰδικούς μας, ἔχομεν χωροφυλακὴν ἐξ ἐντοπίων καὶ ἀξιωματικούς αὐτῆς ἄνδρας ὁπλαρχηγούς διακεκριμένους, τὸ σύστημα ὁμως, ὅπερ ἅπαντες οὗτοι κέκλυνται νὰ ἐφαρμόσωσιν, εἶνε τὸ αἰώνιον σύστημα τῆς τουρκικῆς κακοδιοικήσεως, ὅπερ μέχρι τοῦδε ἀνέπαφον, ἀμετάβλητον ἰσχύει ἐν Κρήτῃ. «Ὁ Θεὸς κι' ἡ γῆ καὶ ἡ ψυχὴ μου¹⁾», ἔλεγέ ποτε εἰς μουτεσαρίφης, ἦτοι νομάρχης

1) Ὁρκος τῶν Κρητῶν, ὁ φρικτότερος Σφακιῶν, πρὸς τοὺς συνελθόντας εἰς τὴν ἔδραν τῆς Διοικήσεως τοῦ ἐκλογεῖς τῶν βουλευτῶν, «καλλίτερα ἔχω νὰ γλῆ βουλευτῆς ὁ χειρότερος καὶ νὰ περάσωμεν ἀγαπημένα, παρά ὁ καλλίτερος καὶ νὰ ἔχωμε καυγάδες». Ὅποια ἀγαθότης εἰς τόσῳ στενῇ κεφαλῇ! Ἐν γένει οἱ διοικούντες ἡμᾶς μᾶς διοικοῦσι τουρκικῶς, τὸ μόνον δὲ, ὅπερ κερδίζουν εἶνε, πλὴν τοῦ μισθοῦ των, μία παραπλάνησις ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς ὁδοῦ, μία διαφθορά. Ὀλίγιστοι εἰσὶν οἱ ὑπάλληλοι ἐκεῖνοι, οἵτινες εἰσερχόμενοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, κατορθοῦσι νὰ μείνωσιν ἀνόθευτοι.

Σύστημα διοικήσεως, ἀκριβῶς εἰπεῖν, δὲν ὑπάρχει ἐν Κρήτῃ, ἐκτὸς ἂν σύστημα σημαίνῃ λαός. Καθ' αὐτὸ διοικήσεις, οἰκονομία, δικαιοσύνη, χωροφυλακὴ, πάντα συμφοροῦνται εἰς μίαν ἀκατάληπτον σύγχυσιν ἐν ταῖς χερσὶν ἐξ ἀτόμων, καθημένων ἐπὶ ἐξ ἑδρῶν, ἐντὸς ἐνός δωματίου, καὶ ἐχόντων πρόεδρον τὸν Γεν. Διοικητὴν. Εἰσὶ τρεῖς χριστιανοὶ καὶ τρεῖς μωαμεθανοὶ καὶ ἀποτελοῦσι τὸ Γεν. Διοικητικὸν Συμβούλιον. Ἐὰν τοὺς ἐρωτήσῃς ποῖα εἶνε ἡ ἐργασία των, θὰ σοὶ ἀπαν-

τήσωσι: «Νὰ πέρνωμε 12 λιρ. τὸν μῆνα». Δὲν πιστεύω νὰ ἀντιλαμβάνονται ἄλλο τίποτε. Πρὸ δύο ἐτῶν ἡ Γεν. Συνέλευσις, τὸ μόνον τοῦτο σωματεῖον, ὅπερ ἀπολαύει σεβασμοῦ ἐν Κρήτῃ καὶ κρατερῶς παλαίει κατὰ τῆς προβαίνουσας παραλυσίας, ἐπειράθη νὰ εἰσαγάγῃ τάξιν τινα εἰς τὸν κυκλῶνα τοῦτον καὶ κατήρξατο ἀγῶνος σκοποῦντος τὴν βελτίωσιν τοῦ ὑφισταμένου συστήματος καὶ τὴν ἀναδιοργάνωσιν αὐτοῦ ἐπὶ βάσεων ἀνθρωπινωτέρων, ἐπιστημονικωτέρων. Ἡ Πύλη, ὡς σύμφετος αὐτῇ, ἀρνεῖται νὰ κυρώσῃ τὸ ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως ψηφισθὲν σχετικὸν νομοσχέδιον, ἡ Γεν. Συνέλευσις ἀφ' ἑτέρου, μὴ θέλουσα νὰ μετέχῃ πλέον τῆς εὐθύνης τοιαύτης καταστάσεως, δὲν ἐκλέγει Διοικητικούς Συμβούλους, ὥστε ἐκεῖνοι, ὧν ἡ ὑπηρεσία ἔληξεν ἱναγκάσθησαν νὰ ἀποσυρθῶσι. Σήμερον ὁ τόπος διοικεῖται μὲ δύο μόνον Συμβούλους, ἀπὸ τοῦ προσεχούς δὲ ἔτους ἂν μὴ τὰ πράγματα ἐκτραχυνθῶσι πλειότερον, αἱ δὲ περιστάσεις μὴ ἐπιτρέψωσι τοῖς Κρησὶ νὰ προβῶσιν εἰς τὰ μέτρα ἐκεῖνα, ἃτινα πείθουσι τὴν Πύλην, θὰ διοικούμεθα ἄνευ Συμβούλων.

Ἰδιαιτέραν φροντίδα κατεβάλομεν ἐξ ἀρχῆς περὶ τῶν δικαστηρίων, προσεπαθήσαμεν νὰ ἀπαλλάξωμεν αὐτὰ τῆς διοικητικῆς ἐπηρεσίας καὶ ἐμεριμνήσαμεν ὅπως καταρτίζονται ἐκάστοτε ἀπὸ ἀνθρώπων ἔχοντας συναίσθησιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῶν καθήκοντος· διότι ἐγινώσκωμεν ὅτι μεθαύριον ἡμᾶς πρώτους θὰ δικάζωσιν ὡς συνωμότας. Ταῦτα μοὶ ἔλεγε προχθές εἰς τῶν βουλευτῶν Κυδωνίας, ἀνὴρ, ὅστις τὸν βίον του, τὴν ἰσχυρίαν του, τὴν ἀνάπαυσίν του ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος καὶ ὅστις εἴτε ἐν τῷ γραφεῖ, εἴτε ἐν τῇ τραπέζῃ, εἴτε ἐν τῇ κλίνῃ εὕρισκεται, μόνον περὶ τῆς Κρήτης σκέπτεται. Ἰσως γινώσκετε, ἴσως ὁμως καὶ ἀγνοεῖτε, ὅτι ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ τὸ σύστημα τοῦ αἵρετοῦ τῶν δικαστῶν, προνομία πολύτιμος τοῦ λαοῦ, ἐφ' ἧς οἱ καλοὶ πατριῶται πολυτιμότερας ἐστήριζον ἐλπίδας. Ἡ διοίκησις ἐπειράθη νὰ ἀρπάσῃ δολίως καὶ νὰ ἐκμηδενίσῃ καὶ τοῦτο, δι' ἐνός δὲ δημοσιογραφικῆς ὀργάνου τῆς ἀρκετὸν ἐξώδευσε χάρτην καὶ μελάνην ὅπως καταδείξῃ εἰς τοὺς Κρήτας τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς ἐξαρτήσεως τῶν δικαστῶν. Ἐματαιοπότην ὁμως καὶ ἐκτοτε μετεχειρίσθη ἅπαντα τὰ μέσα ὅπως νοθεύσῃ καὶ τὸ σύστημα τοῦτο. Αἱ πρὸ 15 ἡμερῶν γενόμεναι ἐκλογαὶ πρωτοδικῶν ἀπέδειξαν ὅτι εἰς τὸ δεύτερον τοῦτο ἐπέτυχε, χάρις δὲ εἰς τὴν δηλητηριώδη αὐτῆς ἐπιρροὴν ἐξελέγησαν ἐν ἅπασιν τοῖς πρωτοδικείοις Κρήτης ἄνθρωποι δεξιώτεροι περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς πλάστιγγος τοῦ παντοπώλου καὶ οὐχὶ τῆς Θέμιδος. Ἐν τούτοις, ἐὰν ἀκούσῃτε ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ δικαστηρίου τὸν πρόεδρον, δίוריζόμενον αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ ὀθωμανίν, νὰ λέγῃ τὴν περαιωμένην συζήτησιν, στερεωμένην, τὸ ἀκροατήριον, ἀκρωτήριον, τὸ ἐπιδοτήριον, πιδοτήριον κτλ. θὰ εἴπῃ ἐν πεποιθήσει ὅτι οἱ ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ λαοῦ δικασταὶ, ὅσοι ἂν ὦσιν ἀμαθεῖς, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὦσι χειρότεροι τῶν ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ διοριζομένων προέδρων.

Εἶχε μέγα δίκαιον νὰ σκέπτηται ὅπως ἐσκέπτετο περὶ τῶν δικαστηρίων ὁ φιλόπατρις ἀνὴρ, οὗτινος τῶν λόγων ἀνωτέρω ἐμνήσθην. Δὲν ἐβράδυνε νὰ παρουσιασθῇ ἡ περίπτωσις, ἣν προσέβλεπον, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐδωλίου τοῦ κατηγορουμένου ἐκαθέστη εἰς Κρῆς δημοσιογράφος, ὁ κ. Ι. Παπαδάκης, συντάκτης τῶν «Ἀπτέρων». Ἀφορμὴ ὅπως καταδιωχθῇ ἐχρησίμευσεν, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, ἐν ἄρθρον, ἐν ᾧ παρέβαλε τὴν στασιμότητα τῆς Κρήτης ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυ-

ριαρχίαν πρὸς τὴν πρόδοον τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς ἐλευθερίας. Συνελήφθη τότε, καθείρθη καὶ παρεπέμφθη εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον, ὃ δὲ εἰσαγγελεὺς τῶν ἐφετῶν, ὁ ἀξιότιμος κ. Γαληνός Παλαιολόγος, ἐχαρκτήρισε τὴν πρᾶξιν ὡς ἐσχάτην προδοσίαν καὶ ἐζήτησε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του. Βλέπετε, ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ πόσον ἐχρησίμευσε δικαστήριον ἐκλελειμμένον. Ἀπαντες οἱ δικηγόροι τῶν Χανίων εὐγενῶς προσῆλθον συνήγοροι ἀφιλοκερδῶς τοῦ ἀδίκως καταδικωθέντος δημοσιογράφου, κατωρθώθη δὲ τέλος, ἀλλὰ μόλις μετὰ μεγάλης ἐνεργείας, νὰ σωθῇ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐνθυμούμαι, μία τουρκικὴ ἐφημερίς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔγραφεν, ὅτι ὁ συντάκτης τῶν «Ἀπτέρων» κατεδιώχθη, διότι ἐτόλμησεν ἐν τῇ ἐφημερίδι του τὸν Φωτιάδην πασᾶν νὰ ἀποκαλέσῃ... κύριον Φωτιάδην!

Ὡς παρατηρεῖτε, ἐγένετο ἀπόπειρα δημιουργίας δημοσιογραφίας ἐν Κρήτῃ, κατενοήθη ὅμως ταχέως ὑπὸ τῶν ἀρχόντων μας ὅ ἐκ ταύτης κίνδυνος καὶ ἐλήφθη φροντίς ὅπως ἐγκαίρως τῇ ἀνοιγῇ ὁ τάφος. Θέλετε νὰ ἰδῆτε καὶ τὴν εἰδεχθῇ πλάκα, ἥτις ἐσκέπασε τὸν ἀπαίσιον τοῦτον τάφον; Ἰδοὺ αὕτη· εἶναι μία ἐπιτροπὴ, συστάσα κατὰ διαταγὴν τῆς Πύλης καὶ προορισμὸν ἔχουσα νὰ πνίγῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ γράφειν. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο διοικητικῶν συμβούλων, ἐνὸς χριστιανοῦ καὶ ἐνὸς ὀθωμανοῦ, καὶ δύο ἐφετῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν· ὁ δὲ πρόεδρος αὐτῆς, ὁ ἀνωτέρω σημειωθείς εἰσαγγελεὺς τῶν ἐφετῶν, νεκροθάπτης ἀγρυπνος, μὲ ὄμμα σκυθρωπὸν περιφέρει ἐπὶ τοῦ τάφου τὸ μονότονον βῆμα του, δέσμην δικογράφων ἀντὶ λόγξης κρατῶν, κύπτων ὑπ' αἰσχύνῃς τὴν κεφαλὴν, ὅπως ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τῶν διαβατῶν τὸ μέτωπόν του.

Ἀληθῶς εἰς δυσχερῇ περιέρχομαι θέσιν, θέλων νὰ χαρακτηρίσω ἐπακριβῶς τὴν σημερινὴν ἐν Κρήτῃ κατάστασιν. Ἐὰν θελήσῃς νὰ περιορισθῇς εἰς τὰ λεγόμενα νόμιμα, θὰ παρατηρήσῃς ὅτι τοσαύτῃ ἐλήφθη φροντίς, ὅπως ἀποπνιγῇ καὶ ἡ βλάστησις πάσης ἰδέας φιλελευθέρου, ὥστε θὰ ἀπορήσῃς πῶς ἐν Κρήτῃ ὑπάρχῃ τοσαύτῃ ἐλευθερία. Ἡ ἀπορία σου θὰ λυθῇ, ἀμα παρατηρήσῃς ἀφ' ἐτέρου τὴν ἐξασθένειν τῆς τουρκικῆς δυνάμεως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Νήσῳ. Ἡ ὑφιστάμενὴ ἐνταῦθα ἐλευθερία συνίσταται εἰς τὴν κατάπτωσιν καὶ τὴν ἀπόγνωσιν τοῦ τούρκου ἀφ' ἐνός· καὶ εἰς τὴν πεποιθήσιν καὶ τὸ θάρρος τοῦ Ἕλληνος ἀφ' ἐτέρου. Ἡ τυραννία ἐκπνέουσα ἐφρόντισε νὰ περιχαρακωθῇ ἐντὸς τύπων. Ἀλλ' εἰς τοὺς τύπους τούτους ἐλαχίστην ἐνταῦθα διδουσι προσοχὴν πρό τινων δὲ ἡμερῶν λόγου γινομένου περὶ ἐνδεχομένης ἀλλαγῆς Διοικητοῦ, εἰς φιλόπατρις ἀνὴρ μοι ἔλεγε: «Οἷος δὴποτε ἂν ἔλθῃ Διοικητής, ἐγὼ περὶ ἐνός μόνον φροντίζω, πῶς θὰ τὸν πολεμήσω καὶ πῶς θὰ δυνηθῶ νὰ σωθῶ.»

Κύδων.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

(ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΥ ΜΑΣ)

Πειραιεύς. 19 Ἰουλίου.

Πᾶς ἀναγνώστης βέβαια θὰ νομίσῃ ἀκούων περὶ θεάτρου ἐν Πειραιεὶ ὅτι πρόκειται περὶ τινος νεωστὶ ἀφικθέντος θιάσου, ἐνῶ ἀπεναντίας, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤνοιξαν οἱ κάλυκες τῶν ἀνθέων καὶ τὰ θεάτρα, ἡ καρδιαὶ καὶ τὸ δόσοληπτικὸν νταραβέρι τοῦ ἔρωτος, ὁ δημοτικὸς Ἀλεξιάδης ἔχει στήσῃ ἐνταῦθα τὸν θρόνον του μεθ' ὅλου τοῦ ἐπιτελείου τοῦ κ-

λῶς ἀπαρτιζομένου θιάσου του φροντίζων τακτικώτατα νὰ μᾶς σερβίρῃ ὡς ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο, ὅχι ἐπιδιορθωμένην, ὅ,τι ἀκριβῶς ἐν Ἀθήναις παριστάνει! Καλὴ ὑπὸ σακκουλογεμιστικὴν ἔποψιν αὕτη ἡ ὀμφιθιότης καὶ ἀπορῶ πῶς δὲν τὴν ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν καμμίᾳ Μεγαλειότης, ἀφοῦ μάλιστα μπορεῖ νὰ ἀμφιλουεῖ, ἐνῶ τοῦ δυστυχοῦς Ἀλεξιάδου τὴν ἐξ ἐνός τόπου ἀπουσίαν μόλις ἱκανοποιεῖ ἢ ἐν ἐτέρῳ παρουσία. Π. χ... ἀλλὰ πού νὰ ἐνθυμηθῶ ὅλους τοὺς ταξειδεύοντας καὶ ἀνασθητῶς ἀναπληρούμενους, ἀλλ' ἐπαισθητῶς πληρονωμένους, ἡγεμόνας.

Οὐ φροντὶς ὅμως εἰς ἡμᾶς διὰ τοὺς ξένους ἡμῶν καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὰ στενὰ ὅρια τῆς μάνδρας μας, ὅπου τὰ συντάγματα τῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν φύλλων γενναιοτάτην ἔφοδον ὑπόσχονται κατὰ τῶν μὴ μέχρις αἵματος σφιγμένων ποδῶν. Αἱ ἀγαπῶσαι περισσότερον τὸ εὐαερον κυρίαὶ ἅς μαρτυρήσουν τὸ μαρτύριον...

Εἰς δὲ φίλος ὁπισθεν μοῦ σφυρίζει:

—Ἀλλοτε θάλθω μὲ γκαλότσες γιὰτὶ αὐτοί, ἡμμάτιά μου οἱ ψύλλοι κυντεῦον νὰ μοῦ τρυπήσουν καὶ τῆς μετσεσόλες Ἰμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναῖαι θὰ περιμένετε νὰ σᾶς περιγράψω τὴν μαγικὴν τοποθεσίαν τοῦ θεάτρου μας φανταζόμενοι αὐτὸ ἐν τινι παραθαλασσίῳ λόφῳ, γλυφομένων τῶν κρασπέδων του ὑπὸ τῶν μελιχίων, ὡς οἱ ὑποψήφιοι ἐν παραμοναῖς ἐκλογῶν δήμαρχοι, κυμάτων καὶ λουομένων τῶν θεατῶν ὑπὸ τῆς ἐσπερίας αὔρας, ἀφοῦ βέβαια θ' ἀκούωσι καὶ τὸν ὕγρον ἦχον τοῦ ἀσπασμοῦ τῶν κυμάτων μετὰ τῆς παραλίας καὶ τόσα ἄλλα.

Ἄστε μας στὰ χάλιά μας, χριστιανοί, καὶ μὴ ζητᾶτε πράγματα διῴστάμενα τῶν παρόντων... 10 μόνον λεπτὰ τῆς ὥρας! Ἡμεῖς τὸ θεάτρον μας, ὡς ἐὰν τὸ ἔχωμεν κλειμένο, τὸ ἔχομεν κρύψει εἰς μίαν θέσιν ἀρκετὰ κατάλληλον νὰ τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ ἀνέμου καὶ ἡλίου, φωτὶ καὶ ἀστροπελέκι, ὅμμα βασκανεῖς καὶ ἀφ' ὅ,τι ἄλλο ἐξορκιστικὸν διαλαμβάνει τὸ διαλύον τοὺς δαίμονας τετραβάγγελον τοῦ παππᾶ, ὡς ἡ φαντασμαγορία Κοσσανακίου παλάμης τὰ ἑλληνικὰ συλλαλητήρια.

Αἱ βαβυλώνειαι μέχρι τρίτου οὐρανοῦ κύκλωθεν τοῦ θεάτρου πυργοποιεῖται πού σὲ ἀφίνουν νὰ θαυμάσῃς ὀλίγον καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ στερεώματος! Μόλις ἐν μέρος τοῦτου φαίνεται ὡς πελώριον καπὰκι τῆς μάνδρας ὅπερ νομίζεις ὅτι κατέστησε μετέωρον ἢ πῆσαις τῆς ἐξατμίσεως τῶν χνῶτων τοῦ ἀθρόου φιλοθέαμονος κοινού. Δεξιὰ τὰ Καυκάσια σπήτια, ἀριστερὰ τὰ Ἰμαλαῖα, ἐμπρὸς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Ἀκράγας—Τσίντος, ὁπισθεν τὰ πάλλα τοῦ ὑπερόφου γαρνιρισμένα ἀπὸ κρόσια ποδῶν ἀπληλαγμένων τῆς ἐθιμοτυπίας τῶν καλτσῶν καὶ ὑποδημάτων, εἰς ἐπίμετρον δὲ καὶ ἡ ἀμμωνιοῦχος αὔρα πνέουσα ἐκ τῶν γειτονικῶν τοῦ θεάτρου δρόμων, οἵτινες κατὰ πᾶσαν νύκτα παραστάσεως μεταβάλλονται εἰς αὐτοσχέδια οὐρητήρια ἐν οἷς ὡς ἐν Σπαρτιατικοῖς συστειτίοις οἱ Πειραιεῖς κατὰ γραμμὴν

Ἀδελφωμένοι ὡς τὸ οὔρεϊν καὶ σύντροφοι ὡς τὸ βόλι συνουρῶσιν ἢ κατὰ Θουκιδίδην ξυνουρῶσι. Τί λές, κύριε Σχολάρχᾳ;

Τὸ πρόγραμμα τῆς προχθὲς παραστάσεως, ἐξ ἧς αἱ ἐντυπώσεις μας, φέρει τὸν ἀριθ. 23 καὶ τὰς συνήθεις σπαρτακτικὰς ὑποσχέσεις τοῦ θιάσου περὶ τῆς ὡς σιγοῦρο πρᾶμα ἐπιτυχίας τῶν ἔργων «Συζύγου ἐκλογῇ» καὶ «Ἀρχοντοχωριάτου» τῶν ἀειμνήστων Παπαρρηγοπούλου καὶ Μολιέρου. Ἐν τούτοις μόλις ἡ ἐκλογὴ τῆς «Ἐκλογῆς συζύγου» κατῴρθωσεν νὰ πείσῃ τὴν ὑποκειμενικότητά μας καὶ πα-